

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет міжнародних відносин
Кафедра журналістики

УЗГОДЖЕНО

Декан

Юрій ВОЛОШИН
2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ГОЛУХІН
2023 р.



Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Політична журналістика»

Освітньо-професійна програма: «Журналістика»
Галузь знань: 06 Журналістика
Спеціальність: 061 Журналістика

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З.	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	1	120 / 4.0	17	17	-	86	-	-	диф. залік – Іс.

Індекс: НМ – 17 – 061/23 – 3.3

СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2023



Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Політична журналістика»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 15.01.04-01-2021

Стор. 2 із 19

Робочу програму навчальної дисципліни «Політична журналістика» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Журналістика», навчальних та робочих навчальних планів № НМ-17-061/23, РМ-17-061/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 061 «Журналістика» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила
доцент кафедри журналістики

Олена МЕЛЬНИКОВА-КУРГАНОВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Журналістика», спеціальності 061 «Журналістика» – кафедри журналістики, протокол № 12 від «04» 09 2023 р.

Гарант освітньо-професійної
програми

Олена МЕЛЬНИКОВА-КУРГАНОВА

Завідувач кафедри

В'ячеслав ВАСИЛЬЧЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету міжнародних відносин, протокол № 8 від «06» вересня 2023 р.

Голова НМРР

Катерина СИДОРЕНКО

Рівень документа – 3б


Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник



ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	10
3.1. Методи навчання	10
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	10
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	11
.....	12

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Політична журналістика»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2021
		Стор. 4 із 19	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Політична журналістика» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Політична журналістика» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі політичної журналістики.

Метою викладання дисципліни є сформування уявлення про особливий вид журналістської творчості – політичну журналістику; системне вивчення, аналіз й осмислення студентами тенденцій, закономірностей процесів у сучасній політичній системі України, інших країн світу.

Завданням курсу є висвітлення теоретичних основ, актуальних питань і процесів розвитку політичного життя України, Європи і світу, тобто формування теоретичного й практичного підґрунтя для ефективної, кваліфікованої діяльності у сфері політичної журналістики.


1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Навчальна дисципліна «Політична журналістика» у результаті вивчення дає можливість:

- застосовувати в практичній діяльності різноманітні форми жанрової палітри політичної журналістики (повідомлення, звіт, репортаж, інтерв'ю, коментар, огляд, статтю, політичний портрет та ін.);
- проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження;
- брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна:

- уміння користуватися теоретичним та понятійним апаратом;
- здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики;
- здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері журналістики, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Політична журналістика»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2021
		Стор. 5 із 19	

- здатність розбиратися в широкому колі політичних проблем, визначати місце і роль різних партій і громадських організацій, а також ЗМІ на політичній мапі держави;

- Здатність приймати обґрунтовані рішення;
 - Здатність розробляти проекти та управляти ними;
 - здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;

- користуватися законодавчою базою, яка регулює діяльність політичного журналіста.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як «Вступ до спеціальності», «Політологія», «Історія журналістики», «Журналістські жанри», «Міжнародна журналістика», «Екстремальна журналістика», «Інтернет-журналістика», «Нові медіа», «Медіапсихологія», «Аудіовиробництво», «Відеовиробництво», та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Публіцистика», «Інформаційні війни», «Урядові комунікації», «Медіакомунікації у міжнародних відносинах».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 1 навчального модуля, а саме:

– навчального модуля № 1 «Політична журналістика», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль № 1 «Політична журналістика»

Інтегровані вимоги модуля № 1:

У результаті вивчення навчального модуля «Політична журналістика» студент повинен:


знати:

- етимологію і дефініцію термінів «політика», «журналістика», «влада», «публічна особистість», «патерналізм», «соціальний протест» тощо;

- історію розвитку політичної журналістики протягом десятиліть незалежності України;

- специфіку діяльності політичного журналіста, його унікальну місію, бінарну роль преси в політичному житті суспільства;

- жанровий спектр політичної журналістики;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Політична журналістика»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2021
		Стор. 6 із 19	

- імена й творчі досягнення найвизначніших політичних журналістів епохи незалежної України, а також найкращі зразки класичної спадщини вітчизняної, європейської і світової політичної журналістики.

вміти:

- вести роботу щодо моніторингу джерел політичної інформації, а також організації, оцінки, систематизації, узагальнення фактологічного матеріалу;
- створювати масмедійні тексти політичного спрямування в різноманітних жанрах;
- орієнтуватись у змісті політичної інформації газетного номера, теле- або радіопроеграми, Інтернет-видання, відбирати найкращі зразки для досьє, аналізувати прорахунки й недоліки у журналістській роботі;
- відрізнити інформаційно-аналітичні тексти політичного спрямування від пропаганди, прихованої реклами, цільових вербальних акцій, які мають маніпулятивно-психологічне призначення;
- протистояти прийомам і методам ведення інформаційних війн.

Тема 1. Політична журналістика: предмет і завдання курсу. ЗМІ як автономний політичний інститут.

Етимологія і визначення понять «політика», «журналістика», «політична журналістика», «влада», «публічна особистість», «патерналізм», «соціальний протест», «громадянське суспільство», «політичний конфлікт», «політичний прогноз» та ін. Міждисциплінарні зв'язки: теорія, історія, методологія журналістикознавства; теорія та практика політики, політологія, соціологія, психологія. ЗМІ як автономний політичний інститут, його основні функції. Бінарна роль преси в політичному житті суспільства. Політична журналістика як професія. Унікальна місія політичного журналіста.


Тема 2. Загальна періодизація розвитку політичної журналістики в Незалежній Україні.

Історія розвитку політичної журналістики в Україні: зародження незалежної української журналістики на рубежі 80-х – 90-х рр.; подальша «кланізація» українських ЗМІ, початок втрати відвойованої свободи; утиски

опозиційної преси, поява цензури та перетворення провладних ЗМІ на засоби пропаганди; засилля темників, тотальна цензура влади; «джинсова свобода» ЗМІ; зміна влади – зміна курсу країни; функціонування ЗМІ в умовах інформаційної війни, масштабних реформ, процесів роздержавлення.

Тема 3. Правові та етичні основи політичної журналістики.

Соціально-правова регламентація діяльності ЗМІ в Україні. Конституційний суд України та Європейський суд у розв'язанні конфліктів між учасниками інформаційних відносин. Права та обов'язки журналіста відповідно до Законів «Про інформацію» та «Друковані ЗМІ (пресу) в Україні». Порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування політичними

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Політична журналістика»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2021
		Стор. 7 із 19	

журналістами відповідно до вітчизняного законодавства. Порядок акредитації політичних журналістів відповідно до Закону України «Про інформацію». Основні принципи та норми етичної діяльності політичних журналістів. Етичні норми збору політичної інформації. Етика підготовки політичної інформації до оприлюднення. Норми журналістської етики, що регулюють проведення інтерв'ю з публічною особою, представником влади.

Тема 4. Політична журналістика як особливий різновид діяльності журналіста.

Політична інформація – об'єкт діяльності політичного журналіста. Політична інформація як основний ресурс інформаційного суспільства. Політична інформація: загрози й відповідальність політичного журналіста під час її збору та трансляції. Суб'єкти політичної журналістики. Історичні обставини формування політичної журналістики в Україні. Поняття «політичний плюралізм» та «політична заангажованість». Власники преси та їх інформаційна політика, практика політичного спонсорства. Злиття політичної журналістики – політики – спонсорства. Економічна залежність і професійна свобода політичного журналіста.

Тема 5. Результативність (ефективність та дієвість) політичної журналістики.

Різновиди результативності діяльності політичного журналіста: «дієвість», «ефективність». Історичний досвід результативної діяльності ЗМІ. Теоретична концепція політичного журналіста – «політика демагога» – за Максом Вебером. Ефективність і результативність політичного журналіста за Максом Вебером. Особиста і професійна відповідальність політичного журналіста за Максом Вебером.


Інформаційний містицизм Мішеля Фуко. Дієвість як результат організованого впливу політичної журналістики на масову аудиторію, соціальні інститути, посадових осіб, владу в цілому. Критерії дієвості: спрямованість, кадри, засоби, форми, методи, регіон, аудиторія.

Тема 6. Політична журналістика як творча діяльність.

Єдність політичної, соціальної, творчої позиції політичного журналіста. Різноманітність творчого продукту в сучасній політичній журналістиці. Науковість, публіцистичність, літературність у творчій діяльності політичного репортера, інтерв'юера, коментатора, оглядача, публіциста. Природа факту у політичній журналістиці. Методи збирання фактажу. Стадії творчого процесу: задум, концепція, ідея твору. Полеміка в політичній журналістиці: зіткнення ідей, поглядів, інтересів, концепцій, теорій. Політичні ток-шоу та практика газетно-журнальних політичних інтерв'ю як платформа для політичної полеміки.

Тема 7. Жанри газетно-журнальної політичної журналістики.

Жанровий спектр політичної журналістики. Специфіка політичного інформування, політичної аналітики, художньої публіцистики. Лаконізм політичної цитати. Різновиди політичного інтерв'ю у сучасній медіапрактиці. Політичний репортаж. Коментування політичних подій. Громадсько-політична авторська колонка як вираження системних поглядів на політичні процеси. Політичний коментар у

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Політична журналістика»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2021
		Стор. 8 із 19	

блогосфері. Політична стаття. Фактологічна масштабність політичного огляду. Факти, тенденція у політичному огляді: системний і прогностичний аналізи. Політична публіцистика.

Тема 8. Класична спадщина політичної журналістики.

Чеська школа політичного репортажу. Концепція репортерської діяльності Егона Ервіна Кіша. Репортаж як форма світогляду та способу життя: антифашистська творчість Юліуса Фучика. Американська школа політичного репортажу на прикладі професійної діяльності Джона Ріда. Репортерська діяльність Ернеста Хемінгуея. Громадянська війна в Іспанії в репортажах Ернеста Хемінгуея та Джорджа Оруела. Гюнтер Вальраф і його місце в європейській журналістиці. Найвідоміші цикли репортажів Гюнтера Вальрафа. Традиція німецького репортажу на прикладі творчої спадщини Г. Кромшредера.

Найвідоміші інтерв'юери. Ларрі Кінг – «король телеінтерв'ю». Секрети успіху Ларрі Кінга. Аналіз політичних інтерв'ю Ларрі Кінга. Опра Вінфрі – найвідоміша жінка-інтерв'юер у світі. Секрети успіху Опри Вінфрі. Володимир Познер як представник видатної плеяди журналістів-міжнародників. Володимир Познер – ведучий телемостів через океан і політичний оглядач. Всеволод Овчинніков і його публіцистичні книги-роздуми про Японію («Гілка сакури») та про Велику Британію («Коріння дуба»). Арт Бухвальд – видатний американський фейлетоніст. Методика створення фейлетону за Артом Бухвальдом.

2.3. Тематичний план.

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Лаб./прак.	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль № 1 «Політична журналістика»										
1.1.	Політична журналістика: предмет і завдання курсу. ЗМІ як автономний політичний інститут	1 семестр				1 семестр				
		13	2	2	9					
1.2.	Загальна періодизація розвитку політичної журналістики в Незалежній Україні	16	2	2	12					
1.3.	Правові та етичні основи політичної журналістики	13	2	2	9					
1.4.	Політична журналістика як особливий різновид діяльності журналіста	13	2	2	9					
1.5.	Результативність (ефективність та дієвість) політичної журналістики	13	2	2	9					



1.6.	Політична журналістика як творча діяльність	13	2	2	9				
1.7.	Жанри газетно-журнальної політичної журналістики	14	2	2	10				
1.8.	Класична спадщина політичної журналістики	17	2 1	2	12				
1.9.	Модульна контрольна робота	8	-	1	7				
1.10	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-				
Усього за модулем № 1		120	17	17	86				
Усього за навчальною дисципліною		120	17	17	86				

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання


Під час вивчення дисципліни «Політична журналістика» важливо зосередити увагу не лише на освоєнні теоретичного матеріалу, а й на відпрацюванні практичних навичок журналіста, саме тому більшість практичних занять проводиться у формі редакційної наради, студенти мають можливість обговорювати актуальні теми політичної галузі, з-поміж запропонованих тем обирати найбільш вдалі, проводити аналіз поточного політичного життя, поточних подій тощо. Кожен студент виконує роль журналіста, отримує редакційне завдання й виконує його у встановлені терміни, проводиться редакційне обговорення підготовлених матеріалів.

Окрім цього практичні заняття проходять у формі круглих столів, на яких обговорюються проблеми сучасної вітчизняної політичної журналістики, шляхи і перспективи її розвитку, світовий досвід тощо. Неодмінною складовою засвоєння практичних навичок є вирішення кейсів, створення мультимедійних проєктів тощо.

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- порівняльний.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою, збиранні жанрового досвіду тощо.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Політична журналістика»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2021
		Стор. 10 із 19	

3.2. Рекомендована література

Базова література


1. Кулеба Д. Війна за реальність: як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. К.: Книголав, 2019. 384 с.
2. Мельникова-Курганова О.С. Пропагандистські наративи в політичних комунікаціях // матеріали Міжнародної конференції «Авіа-2023», Київ: НАУ, 2023. С.28.66-28.69.
3. Мельникова-Курганова О. Стратегічні комунікації в контексті смислових війн . Інформація, комунікація, суспільство 2021 [електронний I 741 ресурс] : Матеріали 10-ї Міжнародної наукової конференції ICS-2021. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. С.149-150.
4. Мельникова-Курганова О. Нелінійні методи стратегічних комунікацій у смислових та пропагандистських війнах. Journalism, Advertising and PR: European Development Direction. Рига, Baltija Publishing. С. 57-60.
5. Михайлин І. Основи журналістики: 5-е перероблене і доповнене видання. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.

Допоміжна література

6. Посібник з журналістської етики / [Куликов А., Кузьменко Л., Дворовий М., Дуцик Д., Куш Л.]. К. : Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с.
7. Дяченко О. Основні моделі політичної комунікації та їх прояви в сучасну епоху. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки.* №7.2022. С. 23-27.
8. Саморегуляція українських медіа під час дії воєнного стану в Україні. З досвіду роботи Комісії з журналістської етики: Аналітично-довідковий збірник / За заг. ред. Л. Кузьменко, Л. Куш, М. Дворового, О. Погорелова. К.: Комісія з журналістської етики, 2022. 90 с.
9. Demasi M.A., Burke S., Tileagă C. Political Communication: Discursive Perspectives. York, UK: Palgrave Macmillan, 2020. 317 p.
10. Kovalenko, I. P. (2019). Journalistic Objectivity in the Process of Political Elections in the Conditions of Democracy. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury, Seriia: Sotsialni komunikatsii*, Issue 54, pp. 101–107. [in English].

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 3.3.1. <http://www.bbc.co.uk/academy/uk>
- 3.3.2. <http://texty.org.ua/pg/chapter/newsmaker/read/40161/40172>
- 3.3.3. Методичні розробки кафедри (в електронному вигляді).

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Політична журналістика»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2021
		Стор. 11 із 19	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1.


Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Модуль № 1 «Політична журналістика»		
Відповіді та виконання завдань на практичних заняттях	66 × 8 = 48	
Виконання творчої (науково-дослідної, реферативної) роботи	86 × 4 = 32	
Виконання та захист домашнього завдання (контрольної роботи – ЗФН)	-	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 1 студент має набрати не менше</i>	48 балів	
Виконання модульної контрольної роботи № 1	20	
<i>Підсумкова семестрова контрольна робота</i>	-	
Усього за модулем № 1	100	
Усього за дисципліною		100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Політична журналістика»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2021
		Стор. 12 із 19	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	08.09.23	Тарасюк Микола	<i>[Signature]</i>	

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки
1	Мельничук - Кудряшова О.С.	<i>[Signature]</i>	11.09.23	<i>[Signature]</i>

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ змін	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				